

● Табиатни асран!

ДАРАЛАРГА УРИЛГАН САДО...

Арчаларни кесманг, жавобгарлиги бор

Сурхон төгларининг кўрки бўлган Зарафшон арчасининг ўзига хосиллари кўп. Ургу ерга қадалса, олти ойдан сўнг ниша чиқарди. Ийлини бор-йўни беш сантиметргача ўсади. Уч-тўрт асрда вояга етди. Унинг илдизи ерга чукур кетиб, атрофидаги намлини сақлайди. Шу ерда суримлашар бўлмайди, яъни, ер кўниши кузатилмайди. Арча кечакундуда ён-атрофини кислород билан тўйинтиради. Бир суткода 240 килограмм кислород ишлаб чиқарди. Шу боис юраги хасталигига чалинган кишилар, арчазорда бирор дам олса, хаста юраги, бутун вужуди текникашади.

Аммо афсусланарлиси шуки, тоглар бағрида кесилган арчаларининг куриган тўнкалари кўп учрайди. Табиатнинг эса ўз коидалари бор. Арчаси кесилган жойдан парранда-ю, дарранда бошпана излаб ёклава ёкларга кетиб қолади. Тупроқ кўчади, шу ердаги булоклар курйиди.

Севимли адабимиз Шукур Холмираев Чехиядаго тоғ бўйлаб янги йўни куриши пайтидаги бир воқеани гапири берганганди: "Туристик машиналар катнайдиган йўлни куриш учун йигирма-уттис туп санобар даражатини кесиш лозим бўйли қолади. Лекин йўни курувчилар даражатларни кесмасдан миллионлаб маблаг сарфлаб санобарлар устидан осма кўприк куришган экан. Мана, табиатта

муносабат..."

Афсусли, табиат дурданала-рига беписанди қараш оқибатида айрим кимсалар шахсий манфаати учун кўп дарахтларни кесиб юбордилар.

Муработ туманида истикомат қилаётган Фарход Раҳмонов бобосини кўриш баҳонасади, узоқ йўл юриб, Мачай тог кишилогига келарди. У хар келганида тоғнинг хилват ғўшаларида хариплик арчаларни танлаб кесарди. Бир неча арча хари (оғоч) ларини эса Юкори Мачай, Кентала, Кизилнавр кишилогидаги хонадонлардан яширинча харид қиласди. Хуллас, хаммасини бобосининг ховлисига олиб келиб таҳлади.

Тун яримда 119 донга арча харилари ортилган улов, яъни Юкори Мачай қишилогидаги яшов-

чи Пирназар Тошбоевга тегиши "Газ-52" русумли, 198 41-20 давлат рақами машина Музыработга қараб йўл олади. Пирназар Тошбоевнинг табиатни муҳофаза кишили вилоят кўмитаси раиси номига ёзган тушунтириш хатида Қенгдала ўрмон бўлими бosh ўрмончиси Холмирза Абдураҳимов, Эркин Хоналиев ва бошқа ўрмончиликлар машинанинга тұхтатишган, улар машинадаги арчаларни фотосурат тушунишганинни ёзган. Лекин ўрмон ходимларни ёзган тушунишига саклар турши мусодада килинган молларни сотувни килинган хўслисига тушуниши.

ларини расмийлаштиришмага тушунтириш хатида "шеригим Раҳмонов Фарҳод ўрмон хўжалиги вакиллари билан келишигани ва йўлумис очиқ эканлигини билдириди. Йўлда давом этди", дейилади. Аммо улар табиатни муҳофаза кишили туман инспекцияси ходимлари нигоҳидан кочиб кутуломадилар. Арчалар туман ички ишлар бўйимига кептирилиди ва далолатнома тузилач, вактинча саклар турши мусодада килинган молларни сотувни килинган хўслисига тушуниши.

Айборларга нисбатан эса туман прокуратураси томонидан жинонӣ ўз кўзатилди. Аниқлинича, Фарҳод Раҳмонов бу қилимиши билан табиатга келтирган зарар 1 миллион 879 минг 767 сўмга тенг экан. Энг ачинчалиси, энди миллионлар билан ҳам бундай улкан арчаларни кўята тикилашнинг илохи йўк.

- Вилоят табиатни муҳофаза кишили кўмитасида қайд этилган мәълумотларга кўра, ўтган йилнинг октябрь ойида Бойсун ўрмон хўжалигининг Қенгдала бўлумидаги 5-обход, 16-кварталида турли ҳажмадиги 253 дона, 4-обход, 9-кварталида эса 76 дона Зарафшон арчалари ноконуний равишда кесилган.

Нега арчазорларда бундай қонунбузарликлар содир бўлумоди? Ахир, туманда Бахтиёри Амиров бошлик ўрмон хўжалиги ходимлари зиммасига 86 минг гектарлик арчазорлар кўрилгандар масъул ва-зиға окултилаган-ку?

Яна бир гап. Арчалар танасига урилган болта зарби дараларда акс-садо бериши билан кишилекка этиб келади. Демак, арчаларни кесилётганлигини хамма билади, десак зарурати, балки ҳар биримизнинг фуқаролик бурнимиз эканлигини унтумаслигимиз лозим.

Собир ЕДИКОВ,
"Инсон ва қонун" мухбири
Янинг кўйдаги асарлари маълум: "Фалсафа асослари" (1640-1658), "Фуқаро ҳакида" (1642), "Жисм ҳакида" (1655), "Инсон ҳакида" (1658), "Левиафан" (1658).

1608 йилда у Уильям Ка-вендишнинг ўлгига мураббийлик қиласди. Гоббс 1610 йилдан кейин (уч йил давомида) Фарангистон ва Италияда жайди. 1613 йилда у сиёсатчи ва файласуф Фрэнсис Безонга котиблик қиласди. 1636 йилда файласуф Италияга жўнайди ва у ерда Галилей билан учрашиди. Томас Гоббс ҳандаса илмини жуда катта қизишик билим билан ўрганган.

Унинг кўйдаги асарлари маълум: "Фалсафа асослари" (1640-1658), "Фуқаро ҳакида" (1642), "Жисм ҳакида" (1655), "Инсон ҳакида" (1658), "Левиафан" (1658).

1646 йилда Гоббс Карл I нинг ўғли шахзода Уэллескийга (бўлгуси Карл II) риёзётдан сабоқ беради.

Файласуфнинг атрофида уни кўролмайдиганлар кўп эди. Шу боис Томас Гоббси кексайлангичида даҳрийликда айблайдилар. Унинг "Фуқаро ҳакида" ва "Левиафан" номли китоблари руҳонийлар томонидан тақиқланган адабиётлар рўйхатига киритилади. Гоббс сўққабошлида ҳаёт кечирган.

Мен тақдирнинг оғир зарарсига дош бераман ва нолимайман. Ўзим таннаган ўйдан оғла бориши воситасида ҳасад-гўйлардан ўч оламан.

Нарсалар ҳакидааги эсадлик ва хотиралар ингидиси тажриба деб аталади.

Сезги "нима?" деган сўрқа жавоб беради.

Ўз жонини сақлашга тириши — энг булоq ғизгалик. Табиат инъомини қарангни, ҳамма ўзига фақат яхшилик истайди.

Хатоға йўл кўйиш уят эмас. Янгиликни ҳамма одамларнинг эмас, сўзининг моҳиятига хос хусусиятлар. Суз ўйк жойда ҳақиқат ҳам, ёлғон ҳам бўлмайди.

Инсоннинг табиатида урушопликинг учта сабаби муҳрланган: рақобат, ишончсизлик, шуҳратпрастлик.

Эзгулик ва иллатларни ўйчовчи умумий ме-зон фақат давлатда мавжуд бўлади. Хар бир давлатнинг қонунлари ана шу мезон вазифаси-ни ўтайди.

Давлатнинг қандайлиги ҳақида хулоса чиқариш учун

Саида ЖУРАЕВА тайёрлари

● Мактуб

ОҚАВА СУВЛАР

Бўзсуvgа хавф солмоқда

Мустақиллик даврида ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида қилинган ўзғаришларга, олиб бора-риёттан испоҳотларнинг мазмун-моҳиятига назар ташлаётган бўлсанак, бажарилётган барча ишлар Ватанимизнинг ободлиги, халқимиз турмуш даржасини янада яхшилашга, инсон, унинг манфаатларига қаратилганингни яққол хис қилиш мумкин. Бинобарин, бўларнинг барчаси Президентимизнинг бевосита ташаббуси веғоялар асосидо бошланган кенг кўламили ислоҳотлар самарасидир.

Юртимизга баҳор кириб келмоқда. Хадемат, миллий қадрларни тантасани Наврӯз айёми республика миқёсида кенг нишонланади. Шу муносабат билан газетамиз саҳифаларида табиатлар, эълонлар, рекламалар ва тижорат мақолалари чоп этиш режалаштирилган.

Ушбу жаҳардан Сиз четда қолмансиз. Газетамизнинг фаол иштирокчisi бўлинг.

КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИ ЭТИБОРИГА!

Юртимизга баҳор кириб келмоқда. Хадемат, миллий қадрларни тантасани Наврӯз айёми республика миқёсида кенг нишонланади. Шу муносабат билан газетамиз саҳифаларида табиатлар, эълонлар, рекламалар ва тижорат мақолалари чоп этиш режалаштирилган.

Ушбу жаҳардан Сиз четда қолмансиз. Газетамизнинг фаол иштирокчisi бўлинг.

Муроҳаат учун телефонлар:

233-84-50,
233-95-31,
233-65-99

● Кора қилмиш МАШИНА "ОВИ"

ёки нафс қутқусига учиб, қотиллика кўл урган икки шахс фожиаси ҳақида

— Ие, ошна, бормисан? — хурсанд бўлиб кетди Санжар, кўнгур Ҳасур.

— Бўрни гапирсан, кулоги кўринали, деганлари рост экан. Узим ўзи сенси эслаб турган-дим. Зал уйраб қолдинг-да.

— Биласан-ку, Наманнинг "волкиман", — деди қулоқлашиб сўрашаркан Жасур.

— Ошна, — деди Санжар, 200 минг пул керак бўлиб келди. Ёрдан қилиб турмасини? Менда қолимет.

— Э, оғанини-я, қизик гапларни айтасан-ка. Ўзимга ўзи хозир гул мана бундук керак, — деди Жасур.

— Бўлти келавер-чи, — деди Жасур.

Бирордан сўнг кўлқаватли уйлар орасидан Санжарнинг кораси.

— Э, афус, синглим билан онамни кўзига ёзилди. Уни алдаб бошқа хилват жойга олиб кетамиз, — деди Санжар.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат тўрт минг сўм кўшиб берасизлар, — деди ҳайдовчини.

— Майли, факат